

Posudek školitele
na bakalářskou práci Zuzany Bosnovičové
**Die Geschichte der deutschen Besiedlung der Zips und Anteil der deutschen Minderheit
an der kulturellen Entwicklung der Slowakei vom 13. bis zum 19. Jahrhundert.
Ein Beitrag zur Geschichte der Karpatendeutschen in der Slowakei.**
Praha: FF UK, 2017, 64 s. + 2 s. příloh

Práce k dějinám Němců na Slovensku (tzv. Karpatendeutsche) jsou v českém universitním (a vědeckém) prostředí ojedinělé, ač České země a Slovensko téměř po tři čtvrtiny století spojoval společný moderní stát, v němž nenalezený modus soužití s mohutnou německou menšinou přivodil kromě dalších vnějších faktorů i jeho rozklad v předvečer druhé světové války. Výjimkou je v českém prostředí první souborná práce docentky Glosíkové o německých slovenských spisovatelích od 17. do 20. století *Handbuch der deutschsprachigen Schriftsteller aus dem Gebiet der Slowakei*, která vyšla 1995 ve vídeňském nakladatelství Rakouské akademie věd. Předložená bakalářská práce se na příkladu německé menšiny na Spiši věnuje historii menšinového osídlení a přínosu, který německý element této oblasti přinesl kulturně i hospodářsky. Už výchozí poznatek, že systematictější německé dosídlení Horních Uher, jak se Slovensko v rámci Uherského království nazývalo, nastalo po mongolsko-tatarském vpádu do Evropy 1241, tedy později než srovnatelné německé osídlování Čech, Moravy a Slezska, je pro porovnání osudů německé menšiny v Českém království a na Slovensku významný. Vpád tatarských hord Uherské království zdevastoval, stejně jako tehdy ještě piastovské Slezsko, historické korunní země Čechy a Moravu zasáhl jen okrajovými výpady ze Slezska na severní Moravu. Dalším rozdílným faktorem je způsob dosídlení. V českých zemích vytvořili Němci v průběhu staletí souvislé a stále mohutnější pásy osídlení při hranicích země, v Horních Uhrách vznikaly spíše německé etnické ostrovy na jejich západním (oblast Prešpurku, dnešní Bratislavy) a východním okraji (Spiš), nebo v hornickém osídlení středu země (tzv. Hauerland). Motivace uherských a českých panovníků pro dosídlení jejich zemí tedy byla odlišná. Toto všechno si pozorný čtenář ve výkladu tématu práce uvědomí. A právě v tom je předložená bakalářská práce přínosem.

Záměrem autorky bylo podat historický výklad o německém osídlování Horních Uher se speciálním zaměřením na oblast Spiše. Vycházela přitom ze starší (Hanika, Chalupecký), hlavně však z nejnovější historické literatury k tématu, jejíž rozmach nastal s osamostatněním Slovenska v roce 1993 (Olejníková, Olejník, Gottas, Horváthová, Lengyelová, Rábik, Skladaný), kterou obohatila o poznatky uměnovědného (Šášky), literárněvědného (Glosíková), lingvistického (Piirainen) a sociologického výzkumu. Výsledkem jsou čtyři kapitoly přehledných dějin německého osídlení dnešního Slovenska. Oceňuji krátkou úvodní kapitolku *Siedlungsgeschichte im historischen Kontext* (8-14), v níž jsou vysvětleny základy multietnicity Horních Uher (a dnešního Slovenska) a její charakter až do 20. století. Navíc autorka věnuje několik odstavců i přehledu dosavadní literatury k tématu. Kapitola o německém osídlení Slovenska (*Die deutsche Besiedlung der heutigen Slowakei*, 15-22) přibližuje etapy osídlení od středověku, právní podmínky usazování cizinců a přehled tří slovenských oblastí s výraznější německou menšinou. Oblasti Spiše se pak věnuje ve

zbývajících kapitolách z nejrůznějších pohledů – jak historického, tak národnostního složení obyvatelstva Horní a Dolní Spiše, v neposlední řadě jazykového (spisovný jazyk i nářečí) a literárního. Spiš je pozoruhodnou, evropsky významnou a nebývale zachovalou enklávou gotického a renesančního umění. Po konzultacích proto autorka doplnila práci o kapitolu o umění na Spiši (*Die Kunst der Zips*, 38-50), v níž dokládá význam mecenátu bohatých německých patricijů spišských měst a uherské i slovenské šlechty pro umělecký rozvoj celého regionu. V této souvislosti nechybí ani krátké pojednání o tajemstvím obestřeném životě vynikajícího řezbáře Pavla z Levoče, nejvýraznějšího umělce oblasti, a krátká historie rodu Thurzů, výrazných mecenášů a podporovatelů dolování, spojených s mocným bankovním rodem Fuggerů v Augsburgu, jež připomíná mohutný městský palác v Levoči. Tato krátká kapitola navíc odhalila uměleckou a hospodářskou propojenost Spiše se sousedním Krakovskem.

Bakalářská práce je napsána německy s nepatrnými gramatickými chybami, které jsou v mém exempláři vyznačeny. Její záměr byl naplněn měrou vrchovatou, nemám žádných zásadních výtek ani k obsahu, ani ke způsobu zpracování.

Práci doporučuji k obhajobě bez výhrad a hodnotím ji jako **výbornou** (1).

V Praze 22. 08. 2017

Prof. PhDr. Milan Tvrđík, CSc.